

**“Leven & Werken
in de Periode
van de
Eerste Wereldoorlog”**

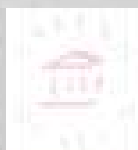
Leven & Werken in de Periode van de Eerste Wereldoorlog

**Informatiebrochure voor de
leerkracht**

2 MEI - 20 DEC '08

STEDELIJKE LEZINGSRUIMTE MUSEA
DIEP STRAAT 100
1016 CA AMSTERDAM

IZEGEM
EMELDREM - INGELMUNSTER
1914 - 1918
1914 - 1918

WO I

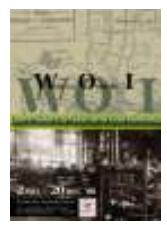
WERELD OORLOG I

Leven & Werken in de Periode van de Eerste Wereldoorlog

2 MEI - 20 DEC '08

STEDELIJKE IZEGEMSE MUSEA
naam: SCHOLLEBOORNEN
BL. POUDESTRAT 3 - IZEGEM

Voorwoord

Geachte leerkracht,

Deze informatiebrochure werd speciaal voor u opgesteld.

Met deze informatie kan u uw leerlingen voorbereiden op een bezoek aan de tijdelijke tentoonstelling "Leven & Werken in de Periode van de Eerste Wereldoorlog."

In een eerste deel geven wij u een korte introductie op het educatief programma. Daarna krijgt u een overzicht van de opbouw en de organisatie van het programma. Hierbij zal u zien dat een bezoek aan de tentoonstelling *meer dan woorden alleen*. Tevens komen hier ook de eindtermen aan bod.

Wanneer leerlingen *voorbereid* worden in de klas komt dit altijd ten goede aan het museumbezoek zelf. Samen met een naverwerking is er een grotere garantie dat de informatie blijft hangen. Naast de voorbereiding geven wij u daarom enkele *lessuggesties voor de naverwerking* in de klas. Deze tentoonstelling kadert niet enkel in een les *wereldoriëntatie*. Het kan nadien evengoed ingebouwd worden in lessen *taal en muzische vorming*. Hierdoor kan de tentoonstelling een onderdeel worden van een totaalpakket om in de klas rond de Eerste Wereldoorlog te werken. Dit kan u terugvinden in deel 3 en 4.

Tenslotte krijgt u nog enkele tips voor het bezoek aan het Nationaal Borstelmuseum van Izegem.

Tot binnenkort!

Hilde Colpaert
Conservator
Stedelijke Musea Izegem

Lara Albrecht
Educatief medewerker
Nationaal Borstelmuseum Izegem

2 MEI - 20 DEC '08

STEDELIJKE IZEGEMSE MUSEA
17000 NATIONAAL BORMUSEUM
112, POUCESTRAAT 3 - IZEGEM

1. Een korte introductie op het educatief programma:

Thema:

Leven & Werken tijdens de Periode van de Eerste Wereldoorlog.

Doelgroep:

Tweede en derde graad lager onderwijs

Inhoud programma:

Hoe was het om als kind in Izegem te wonen in oorlogstijd? Welke invloed had de oorlog op het dagelijks leven? De leerlingen vinden hierop een antwoord in de tentoonstelling en via het ganzenbordspel. Uit deze ervaringen leren ze wat de oorlog betekende in het leven van kinderen. Tijdens het bezoek gaan de leerlingen na een korte rondleiding aan de slag. Het gaat dus niet louter om een geschiedenisles. Het is de bedoeling dat kinderen even in de schoenen gaan staan van de gewone mens en ervaren wat het betekende om een oorlog mee te maken. Het is ook de bedoeling de band te leggen tussen verleden, heden en toekomst.

Duur:

1 ½ uur

Onkosten:

Leerlingen gratis en in de Periode van de Eerste Wereldoorlog
Gids 25 €

Locatie:

Nationaal Borstelmuseum
Baron de Pélichystraat 3
8870 Izegem

2. Overzicht van opbouw en organisatie van het programma:

In het borstelmuseum krijg je heel wat informatie over leven en werken tijdens de periode van de Eerste Wereldoorlog in Izegem. De bezoeker bekomt een beeld dat ook voor de ruime omgeving van toepassing was. In het eerste deel van het museum wordt een kort overzicht gegeven van de oorzaken van de Eerste wereldoorlog. In het tweede deel krijgen de leerlingen een beeld van Izegem tijdens '14-18. Izegem lag in het 'Operationsgebied', het gebied net naast het front. Een fototentoonstelling, samen met een mooie verzameling oorlogsmaterialen en drukwerk uit de Eerste Wereldoorlog, evocert het leven tijdens deze moeilijke bezettingsperiode. De foto's tonen ook de beginnende verstedelijking en industrialisatie.

In het derde deel worden de leerlingen "teruggeflitst" in de tijd en komen ze terecht in de woonkamer en het atelier van de borstel- en schoenmaker. Hier wordt er stilgestaan bij "de skoен en de bustels".

Hoe en wat leren de leerlingen van deze tentoonstelling?

Een bezoek aan onze tentoonstelling is meer dan alleen woorden....

Presentatie

Sommige dingen zijn moeilijk met woorden uit te leggen. Wanneer leerlingen zaken met eigen ogen kunnen zien dan zegt dit meer dan duizend woorden. De leerstof wordt op verschillende manieren gerepresenteerd, door middel van foto's, teksten, luisterfragmenten, opdrachten. Er wordt dus op verschillende zintuigen een beroep gedaan. Hierdoor kan de leerling de informatie beter verwerken.

Motivatie

Leerlingen houden van actieve werkvormen. Leren aan de hand van een spel verhoogt hun motivatie om bij te leren.

Realiteit

Foto's en objecten zijn getuigen van de werkelijkheid. Leerlingen bekijken deze "getuigen". Dit laat een grotere indruk na dan er enkel over lezen.

Discussie

Een aantal opdrachten in het spel lokken discussies uit die verder in de klas kunnen behandeld worden.

Actieve rol van de leerling

Na de rondleiding doorheen het museum volgt het ganzenbordspel. Hierbij moeten de leerlingen een aantal opdrachten tot een goed einde brengen om verder te kunnen spelen. Op die manier betrekken we de leerlingen actief. Het stimuleert hen om na te denken en tot een goeie oplossing te komen, zodat ze verder kunnen spelen. De opgedane kennis gaat niet meteen verloren.

Aansluitend bij het leerprogramma

De inhoud van deze tentoonstelling leunt sterk aan bij de eindtermen basisonderwijs.

Deze tentoonstelling is niet enkel een les geschiedenis. Het onderwerp kan nadien evengoed ingebouwd worden in lessen taal en muzische vorming. Hierdoor kan de tentoonstelling een onderdeel worden van een totaalpakket om in de klas rond de Eerste Wereldoorlog te werken.

Eindtermen

Wereldoriëntatie

Overkoepelende doelstellingen

0.9 Kinderen kunnen nauwkeurig waarnemen met al hun zintuigen.

Mens en zingeving

2.5 Kinderen zien in dat elke mens 'iemand' is, 'iets betekent', en op de een of andere wijze blijft voortleven in de herinnering van anderen.

2.6 Kinderen worden zich bewust van hun eigen levensverhaal en van de samenhang ervan met andere levensverhalen.

Mens en het muzische

3.1 Kinderen zijn gevoelig voor en genieten van de muzische expressie in hun omgeving.

Mens en medemens

4.5 Kinderen kunnen zich verplaatsen in de gedachten, gevoelens en waarnemingen van anderen en houden daar rekening mee.

Mens en tijd

8.11 Kinderen kunnen de eeuwenband en een tijdband van de grote perioden in de Europese geschiedenis functioneel gebruiken.

8.12 Kinderen zien in dat mensen, dieren, planten, objecten, opvattingen, structuren, ... evolueren in de tijd.

8.14 Kinderen beseffen dat er naast een heden, ook een verleden en een toekomst zijn.

Nederlands

Lezen:

3.5 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugencyclopédieën

Luisteren

1.5 De leerlingen kunnen de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

1.6 De leerlingen kunnen de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde instructie voor een buitenschoolse situatie.

Spreken

2.5 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

- 2.6 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdsgenoten.
- 2.7 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdsgenoten.

Muzische vorming

Drama

- 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën uiten in spel
- 3.6 De leerlingen kunnen een aan de speelsituatie aangepaste en aangename spreektechniek ontwikkelen en verschillende verbale en non-verbale spelvormen improviseren
- 3.7 de leerlingen kunnen genieten van, praten over en kritisch staan tegenover het eigen spel en dat van anderen, de keuze van spelvormen, onderwerpen, de beleving.

Attitudes

- 6.1 De leerlingen kunnen blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.

Vakoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden

- 1.2 De leerlingen kunnen in de omgang met anderen respect en waardering opbrengen
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 1.7 De leerlingen kunnen zich weerbaar opstellen naar leeftijdsgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 1.9 De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven, kritiek beluisteren en eruit leren.

3. Vorbereiding in de klas:

Het is altijd goed wanneer een museumbezoek voorbereid wordt in de klas. Samen met een naverwerking zal het museumbezoek een groter leereffect garanderen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog had Izegem, dat juist naast het frontgebied lag, af te rekenen met een drukkende bezetting. Verschillende fabrieken werden ontmanteld en verscheidene borstelfabrikanten brachten hun machines naar veiliger oorden om daar de productie verder te zetten. De schoenproductie lag nagenoeg stil. Leder en lederrresten werden door de bezetter opgeëist. Na de "Grote Oorlog" trokken de borstel- en schoennijverheid zich verbazend snel terug op gang. In 1920 waren er al terug 41 borstelbedrijven in werking die samen aan meer dan 1500 Izegemnaars werk verschafte. De jaren 1920 brachten voor de Izegemse schoennijverheid de hoogste bloei en bekendheid dankzij de comfortabele luxe-damesschoenen die de fijne vakman wist te vervaardigen. Door de verdere ontwikkeling van het mechanisatieproces takelde de huisnijverheid af en nam de concentratie van arbeiders in de fabrieken toe.

De literatuur over de Eerste Wereldoorlog in het algemeen is enorm uitgebreid. Ook op internet bestaan heel wat sites die het onderwerp behandelen. Vandaar dat onderstaande info slechts richtinggevend is.

Boeken (informatief):

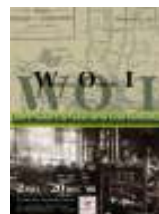
- Chielens, W., *De kijkkast van Kobe*, Clavis, 2006 (jeugd non-fiction 9-11 jaar)
- Delbecke, J., e.a., *Kinderen in de Eerste Wereldoorlog*, Tielt, 2000 (volwassenen)
- Verleyen K., *1914-1918. De Eerste Wereldoorlog. Alle grote gebeurtenissen van Sarajevo tot Verdun*, Tielt, 2002 (jeugd non-fiction 12-15 jaar)

Boeken (verhalend)

- Ballegeer, J., *Celines grote oorlog*, Averbode/Apeldoorn, 1990 (jeugd fiction 12-15 jaar)
- Kustermans, P., *Oorlogsjaren* (Averbode, 1994) (jeugd fiction 12-15 jaar)
- Leysen, A., *Kom vanavond met verhalen: oorlog in verhalen en gedichten*, Bakermat, 1999 (vanaf 9 jaar)
- Spillebeen, G., *Age 14* (Averbode, 2000) (jeugd fiction 12-15 jaar)
- Schoemans, R., *Serafijns oorlog*, (Averbode, 1998) (jeugd fiction 12-15 jaar)

Websites:

- <http://www.kinderpleinen.nl>
- <http://www.greatwar.nl>
- <http://www.geschiedenisvoorkinderen.nl>
- <http://www.jeugdbib.nl>

Literatuur over de Eerste Wereldoorlog in Izegem: (bedoeld voor de leerkracht)
Lermyte, J.M., *Het oorlogsdagboek van dokter Jules Gits deel 1 en 2* (De Klaproos, 2000)

Lermyte, J.M., *Geschiedenis van Izegem*, (Ten Mandere, 1985)

4. Lessuggesties voor de verwerking in de klas:

Wereldoriëntatie:

Leg de link met de actualiteit: bekijk samen met de leerlingen een fragment uit het nieuws. Bespreek wat ze hebben gezien en gehoord.

- In welke landen is er oorlog?
- Wat gebeurt er? Waarom is er oorlog? Wie vecht er tegen wie?
- Zijn er nog andere landen in oorlog waar we niets over horen? Wat zijn de gevolgen van de oorlog?
- Als de oorlog gedaan is, hoe moet het dan verder?

Taal:

- Een historisch verhaal vertellen kan als basis dienen voor een luisterles.

Tip: Leysen A., e.a. *Kom vanavond met verhalen* Bakermat

“Kom vanavond met verhalen” is een verzameling van ongeveer tachtig romanfragmenten, verhalen, gedichten, bladzijden uit prentenboeken en stripverhalen over oorlog. Het is een interessant werk voor de leerkracht om in te grasduinen en om uit voor te lezen.

- Het onderwerp kan verder uitgewerkt worden in een spreekoefening.
- Na het bezoek aan de tentoonstelling kan je nog een klassengesprek houden.
- Geef de leerlingen een schrijfopdracht: laat ze een stukje in een dagboek schrijven zoals Jules Gits dit deed.

Sociale vaardigheden:

Leg de link met de eigen leefwereld: een oorlog hoeft niet altijd groot te zijn, en ook niet altijd ver weg. Soms is een oorlog klein en geniepig. Soms gebeurt het heel dicht bij; op de speelplaats of thuis. We maken, allemaal wel eens ruzie. Maar maken we het ook weer goed met elkaar? En hoe dan? Is het nodig om boos te zijn? Zijn er andere manieren om met elkaar om te gaan?

Beweging:

Er zijn verscheidene mogelijkheden om bezig te zijn met spelletjes van vroeger. Zowel in de klas als op de speelplaats. Ideeën kan u o.a. vinden op volgende site: www.praxisbulletin.nl

Beeld:

Laat de kinderen beeldend werken rond het thema. Ideeën rond kinderspeelgoed van vroeger kan je vinden in het boek: Hessel, R., *Kinderen vroeger kreatiever dan nu? Zelfgemaakt kinderspeelgoed vroeger en nu.*, (Decock, 1992)

5. Tips voor het bezoek van het Nationaal borstelmuseum

- Neem contact op met het museum en reserveer tijdig een datum voor uw bezoek.
- Vertel de leerlingen in de loop van de week die voorafgaat aan het museumbezoek iets over de tentoonstelling.
- Gebruik hiervoor de informatiebrochure die voor je ligt.
- Zorg dat je de dag zelf op tijd komt. Dit is aangenaam voor u en de gids.
- Verder maken wij nog enkele afspraken in ons museum. Wat wel en niet mag krijgen de leerlingen te zien aan het begin van de rondleiding.

We kijken uit naar uw bezoek! Indien er nog vragen zijn, neem dan gerust contact met ons op.

Leven & Werken in de Periode van de Eerste Wereldoorlog

Nationaal Borstelmuseum
Baron de Pélichystraat 5
8870 Izegem
051/31.64.46
borstelmuseum@izegem.be

2 MEI - 20 DEC '08

STEDELIJKE IZEGEMSE MUSEA
Nationaal Borstelmuseum
Baron de Pélichystraat 5 - IZEGEM

